

PITANJE	ODGOVOR
<p>Hoće li biti neprijatnih mirisa?</p>	<p>Kompost ne bi trebalo da neprijatno miriše, barem ne u toj mjeri da vam smeta. Jak, neprijatan miris komposta obično ukazuje da nešto nije urađeno kako treba. Pogledajte tabelu i provjerite da li neke materijale niste trebali stavljati u kompost.</p>
<p>Može li da se zapali?</p>	<p>Temperature komposta moraju dostići 150 do 200 stepeni Celzijusa da bi došlo do spontanog sagorijevanja materijala, što je malo vjerovatno.</p>
<p>Da li privlači štetočine?</p>	<p>Moramo voditi računa kakve materijale ubacamo u gomilu komposta i voditi računa da izbjegavamo one koji bi mogli privući štetočine. Pogledajte tabelu i provjerite koje materijale treba stavljati u kompost.</p>
<p>Koliko vremena je potrebno za kompostiranje?</p>	<p>Ne postoje strogi i brzi rasporedi za kompostiranje. Vrijeme za dobijanje gotovog komposta zavisi od sastojaka koje stavljamo u kompost i koliko je truda uloženo u održavanje optimalnih uslova kompostiranja. Proizvodnja komposta može trajati od 6 nedelja do 2 godine. Za ubrzavanje procesa kompostiranja možemo koristiti Bokashi efektivne mikroorganizme ili kalifornijske gliste.</p>
<p>Da li moram da kupim komposter za dvorište?</p>	<p>Komposter nisu neophodni, ali mogu biti od pomoći. Upotrebom kompostera koje možete napraviti sami ili kupiti u poljoprivrednoj apoteci, mjesto za kompostiranje izgleda urednije, sprječava se prilaz životinjama, zauzima manje dvorišnog prostora i slično.</p>
<p>Koje je najbolje mjesto za kompost?</p>	<p>Kompostne gomile mogu biti smještene na suncu ili u sjenci. Treba ih postaviti na pogodno, dobro drenirano područje, blizu izvora vode, dalje od korijena drveća.</p>
<p>Da li treba da okrećem (miješam) kompost? Ako da, koliko često?</p>	<p>Ne, kompost ne mora da se okreće, ali okretanje ubrzava proces. Povremenim okretanjem komposta vilom ćete ga učiniti rastresitijim. Na taj način više kiseonika stigne do mikroba, i nerazgrađeni materijal se raspoređuje u centar gdje se kompostiranje odvija brže.</p>

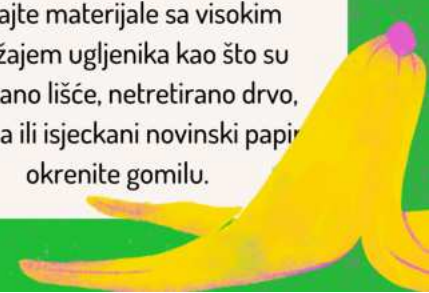

PITANJE	ODGOVOR
Da li treba da dodajem vodu u kompost? Ako da, koliko?	Ako primijetite da je kompost suv, naročito tokom ljetnjih mjeseci, možete dodati vode. Kompost treba da bude umjereno vlažan – otprilike kao iscijeđen sunder.
Da li treba nešto da uradim sa materijalima prije nego što ih stavim u kompost?	Iako nije neophodno, sjeckanje i usitnjavanje materijala na manje komade može dosta pomoći i ubrzati proces kompostiranja.
Kako da znam kada je kompost spreman za korišćenje?	Kompost je spreman za korišćenje kada izgleda tamno i mrvljivo i miriše zemljano. Većina materijala je razgrađena i više se ne razaznaje, i gomila se ne zagrijava kada se okrene. Kompost bi trebalo da odstoji još 4 nedjelje nakon što procijenite da je spreman.
Da li se kompost može koristiti umjesto đubriva?	Kompost se ne može koristiti kao direktna zamjena za đubrivo. Ipak, njime će se smanjiti potreba za đubrivom i odličan je regeneratorski zemljišta. Kompost ima mnoštvo prednosti. Poboljšava drenažu u glinovitom zemljištu i zadržava vlagu u pjeskovitom zemljištu. Kompost pomaže razvoj biljaka a u nekim slučajevima i u suzbijanju biljnih bolesti.

SIMPTOM	MOGUĆI UZROK	MOGUĆE RJEŠENJE/ALTERNATIVA
Kompostna gomila je suva	Nedostatak vode	Okrenite kompost i dodajte vodu. Kako bi u sušnim periodima godine zadržali duže vlagu možete pokriti kompostnu gomilu ceradom ili plastičnim poklopcem ako je na otvorenom.
Kompostna gomila je vlažna i topla, ali samo u sredini.	Premala gomila	Prikupite još materijala da napravite veću gomilu i/ili pokrijte vrh gomile.

SIMPTOM	MOGUĆI UZROK	MOGUĆE RJEŠENJE/ALTERNATIVA
<p>Materijali nisu razgrađeni, vidljivo je lišće ili pokošena trava.</p>	<p>Zbijenost, loš protok vazduha</p>	<p>Pomiješajte kompost vilama ili isjeckajte krupnije komade, a zatim vratite u gomilu. Izbjegavajte dodavanje debelih slojeva lišća, pokošene trave, sijena ili papira osim ako se prethodno ne isjeckaju.</p>
<p>U kompostu su veliki, nerazgrađeni materijali.</p>	<p>Veličina i sastav materijala</p>	<p>Odstranite nerazložene materijale, isjeckajte ih da biste smanjili njihovu veličinu ako je moguće.</p>
<p>Kompostna gomila se ne zagrijava.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ako je gomila vlažna i slatkog mirisa, možda treba više azota • Nema dovoljno kiseonika • Hladno vrijeme • Kompostu je potrebno više mikroorganizama • Kompost je spreman za upotrebu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubaciti svježiju travu ili drugi materijal sa visokim sadržajem azota. • Okrenite gomilu da bude rastresitija • Dodajte još organskog otpada ako je moguće i/ili je prekrijte slamom ili ceradom. • Dodatni mikrobi obično nisu potrebni ako gomila ima dobru mješavinu i ako je vlažna. Mikrobi su već na lišću, travi i korovu. Međutim, lopata • gotovog komposta ili ½ lopate baštenske zemlje se može dodati kao starter. • Ako vaš kompost izgleda tamno i mrvičasto, miriše zemljano, primarno ubačen materijal se ne prepoznaje a gomila se ne zagrijava kada se okrene – onda je kompost vjerovatno spreman. Ostavite da se osuši još par nedjelja, a zatim ga koristite za biljke.
<p>Kompost ima jak miris, kao amonijak</p>	<p>Kompost možda sadrži previše azota</p>	<p>Dodajte materijale sa visokim sadržajem ugljenika kao što su isjeckano lišće, netretirano drvo, piljevina ili isjeckani novinski papir i okrenite gomilu.</p>

SIMPTOM	MOGUĆI UZROK	MOGUĆE RJEŠENJE/ALTERNATIVA
Kompost ima loš miris kao mješavina sirćeta i pokvarenih jaja.	<ul style="list-style-type: none"> Nema dovoljno kiseonika - previše vlažna gomila Nema dovoljno kiseonika - previše zbijena gomila 	<ul style="list-style-type: none"> Okrenite gomilu i dodajte grube suve materijale kao što su lišće, slama ili stabljike da upiju višak vlage. Zaštitite gomilu od kiše. Okrenite gomilu. Možete probosti gomilu na nekoliko mjesta koristeći metalnu cijev ili štap na nekoliko mjesta kako bi se stvorili „vazdušni džepovi“.
Kompostna gomila sadrži puževe, stonoge ili druge insekte	Dobar znak da je proces kompostiranja u toku	Crvi, bube, stonoge, puževi i mnogi drugi makro organizmi su normalni stanovnici komposta. Oni vam pomažu u pravljenju gotovog komposta.

ŠTA SVE MOŽE U KOMPOST, A ŠTA NE?

MATERIJAL	DA/NE	KOMENTAR
Ugalj	NE	Ne preporučuje se – sadrži hemikalije koje mogu naštetiti biljkama u bašti.
Pepeo iz kamina na drva ili šporeta	DA, ali	Ovo je veoma alkalni materijal. Ne stavljajte više od blagog posipanja. Obezbeđuje nutrijente za biljke, ali može podići pH previsoko i poremetiti ravnotežu hranljivih materija.
Ptičiji izmet	NE	Ne preporučuje se – ptičiji izmet kao i izmet kućnih ljubimaca ne treba koristiti jer može sadržati bolesti i sjeme korova.

ŠTA MOŽE U KOMPOST, A ŠTA NE:

MATERIJAL	DA/NE	KOMENTAR
Karton	DA	Preporučuje se sjeckanje na manje komade.
Mačji izmet	NE	Ne preporučuje se – može sadržati parazite ili bolesti.
Talog od kafe	DA	Poželjno korišćenje.
Aktivator komposta i starteri	DA, ali	Nije neophodno, brojni aktivatori, starteri i inokulati su na tržištu sadrže enzime, bakterije i/ili visoke izvore azota. Prijavljeni rezultati ovih proizvoda variraju. Uz to, milioni ljudi uspješno prave kompost i bez njih.
Kukuruzne stabljike, klipovi	DA	Najbolje ako su isjeckani na manje komade.
Pseći izmet	NE	Ne preporučuje se – može sadržati parazite ili bolesti.
Oboljele biljke	NE, ali	Nije preporučljivo, jer se gomile nekada ne zagriju dovoljno da unište sve bolesti. Međutim, temperatura ispravno napravljenog komposta može da ubije većinu bolesti.
Ljuske od jaja	DA	Preporučljivo je za upotrebu, ali može proći nekoliko godina da se potpuno razgradi. Poželjno je da ih prvo smrvite.
Riblji ostaci	NE	Ne preporučuje se jer mogu dovesti do neugodnih mirisa, ili privući glodare i muve.

ŠTA MOŽE U KOMPOST, A ŠTA NE:

MATERIJAL	DA/NE	KOMENTAR
Pokošena trava	DA	Kombinujte je sa drugim materijalima kako biste izbjegli pravljenje većih grmuljica koje se teže razlažu.
Ostaci od voća i povrća	DA	Preporučujemo da se kore sjeckaju što sitnije kako bi se ubrao proces njihovog raspadanja.
Kosa	DA	Ima visok sadržaj azota. Dodajte vodu i ubacite u gomilu.
Sijeno	DA	Ubaciti ga u zagrijani kompost ako ima sjemena korova.
Kreč	NE	Kreč nije potrebno stavljati jer će se materijali sami razgraditi do neutralnog pH. Kreč može prouzrokovati neugodan miris, a može i ubiti korisne bakterije u kompostu.
Đubrivo od domaćih životinja (biljojeda): konjsko, kravlje, ovčje, svinjsko, kozje ili od živine	DA, ali	Koristite pažljivo - odličan izvor azota.
Meso, mast, mlijeko, loj, sir itd.	NE	Ne preporučuje se jer može privući životinje, imati neugodan miris i usporiti proces kompostiranja
Novine	DA	Preporučujemo da ih isjeckate na male komade ili trake. Izbjegavajte sjajne stranice jer mastila mogu da sadrže teške metale.

ŠTA MOŽE U KOMPOST, A ŠTA NE:

MATERIJAL	DA/NE	KOMENTAR
Lišće	DA	Usitnjavanje će ubrzati proces razlaganja.
Piljevina (pilotina) i strugotine od drveta	DA	Dobro ih promiješati u gomili.
Busenje trave	DA	Preporučuje se razbijanje u grudvice zbog brže razgradnje.
Korov	DA, ali	Jednogodišnji korovi koji nisu formirali sjeme mogu se kompostirati. Biljke koje se šire kroz korijenje ne treba stavljati svježe u kompost.

Imate neko pitanje na koje vam nismo dali odgovor? Kontaktirajte nas na:

kompost@zerowastemontenegro.me

